

Motion till riksdagen

1986/87: A471

Margareta Hemmingsson och Berit Oscarsson (s)

Kvinnornas arbetsmarknad i Västmanlands län

Arbetsmarknaden i Västmanlands län är ensidig och domineras av industrin. Den offentliga sektorn, och då främst den statliga delen, är liten. Stora balansproblem föreligger på länets arbetsmarknad. Arbetslösheten är fortfarande så hög som 3%, att jämföra med riksgenomsnittet på 2,6%. Dessutom finns många människor i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utflyttningen från länet fortgår om än i minskad takt. Samtidigt har industrin över hela länet ett stort behov av yrkesutbildad arbetskraft, men det är mycket svårt att motivera ungdomarna att välja industriutbildning.

Kvinnornas yrkesverksamhetsgrad har ökat men är fortfarande betydligt lägre än riksgenomsnittet, utom i Västerås där det tangeras. Deltidsarbete för kvinnor, men även för män är något mindre förekommande i länet än i riket. Inom industrin är 20% av de sysselsatta kvinnor mot riksgenomsnittets 14%.

Arbetslösheten är låg i 18–19-års åldern (3,2%), främst beroende på de garanterade ungdomslagsplatserna. Andelen flickor på dessa platser är emellertid mycket hög. Mellan 35 och 45% av alla 18–19-åriga flickor i Hallstahammar, Surahammar, Köping, Arboga, Fagersta och Norberg var arbetslösa eller föremål för arbetsmarknadsåtgärder den sista september 1986.

Och situationen blir inte bättre när de blir äldre – snarare tvärtom. Ungdomar i åldrarna 20–24 år har högre arbetslöshet men lägre andelar i tillfällig sysselsättning än den yngre gruppen. I budgetpropositionen skriver arbetsmarknadsministern att "det är framför allt flickorna som i större utsträckning än tidigare har fått arbete" (efter att de slutat i ungdomslag). Men i Västmanlands län är arbetslösheten högre för kvinnor än för män i alla kommuner utom Västerås. Då det gäller tillfällig sysselsättning så är det fyra gånger vanligare bland kvinnor än bland män. I Norberg, Hallstahammar och Surahammar har kvinnorna det besvärligaste läget med över 30% arbetslösa eller i tillfällig sysselsättning.

Arbetslösheten minskar kraftigt då vi kommer upp i åldersgruppen 25–54 år. Fördelningen mellan män och kvinnor blir också jämnare, men kvinnorna har fortfarande en högre arbetslöshet, med undantag för Västerås och Norberg. Jämfört med förra hösten har det skett en svag arbetslöshetsökning både för män och kvinnor i denna åldersgrupp. Dessutom har antalet kvinnor i tillfällig sysselsättning ökat.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att en västmanlänningss chanser på arbetsmarknaden beror i hög grad på bostadsort, ålder och kön. Skillna-

derna i arbetslöshet är större mellan ålder och kön inom samma kommun, än skillnaderna är mellan kommunerna.

Av länets kvinnor mellan 18 och 25 år har 25 % en otillfredsställande sysselsättningsituation, men bara en mindre del är ändå öppet arbetslösa. Men i några kommuner är hela 12–14 % av kvinnorna mellan 20 och 25 år arbetslösa.

Just nu råder en mycket speciell situation i Västmanland. Samtidigt som länet har en hög arbetslöshet, råder en hög arbetskraftsefterfrågan. Den efterfrågan, som inte kan tillgodoses, kommer i huvudsak från industrin och avser inte bara tekniker utan också i hög utsträckning verkstadspersonal. Att balansproblemen är så stora här beror på att länet har högre industriandel än andra län, samtidigt som ungdomarna också här har flytt från industriutbildningarna.

Slutsatser

Det måste skapas möjligheter för kvinnorna, speciellt de yngre, att få arbete och kunna stanna kvar i Västmanland. Länets arbetsmarknad behöver bli mer mångsidig – vi behöver arbetsplatser inom fler sektorer än industrin. Det handlar också om att bryta gamla mönster – fler kvinnor till industrin! För detta krävs att fler unga kvinnor väljer industriutbildning. Det andra kravet är att industrin visar en mer positiv inställning till att anställa kvinnor. För att stimulera till en sådan utveckling krävs riktade insatser. Västmanlands län har utsetts att delta i Nordiska ministerrådets projekt om att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden, det så kallade BRYT-projektet. Projektet som drivs i alla de fem länderna påbörjades under hösten 1985, och skall pågå till och med juni 1989. Syftet med projektet är att vidga och säkra kvinnors val av utbildning och yrkesmöjligheter genom insatser i såväl utbildningssystemet som arbetslivet.

Länsstyrelserna uppdrogs av regeringen att hösten 1985 redovisa program för att förbättra kvinnornas villkor på arbetsmarknaden och i utbildningssystemet. Länsstyrelsen i Västmanlands län sätter upp viktiga målsättningar, men presenterar också flera av de projekt (stora och små) som genomförts eller planeras.

Både BRYT-projektet och länsstyrelsens program är viktiga inslag för att förändra kvinnornas situation på arbetsmarknaden i Västmanland. Som vi tidigare nämnt tror vi att det är viktigt med riktade insatser, men det är inte bra om de medel som satsas "plottras bort" på småprojekt som inte har något samband med andra insatser, och som då också har svårt att få någon effekt.

Förslag till åtgärder

- Beslutsunderlag och statistik måste utformas så att kvinnornas speciella situation uppmärksammas. Hinder för förvärvsarbete och beräkningar av den dolda arbetslösheten bland kvinnor bör kartläggas.
- Insatser för att bredda näringslivet i länet.
- Mer statlig verksamhet bör tillföras länet.

- I samverkan med näringslivet och de fackliga organisationerna informera och intressera flickorna för teknisk och yrkesteknisk utbildning.
- AMU-kurserna bör vara lättillgängliga, dels genom sin lokalisering, dels genom förbättrade kommunikationer.
- Insatser och projekt bör samlas i en gemensam "bank" (i t. ex. kommunen eller länsstyrelsen), för att kunna dra nytta av vunna erfarenheter i det fortsatta arbetet.

Mot. 1986/87
A471

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av riktade insatser för kvinnorna på – och utanför – arbetsmarknaden i Västmanlands län.

Stockholm den 27 januari 1987

Margareta Hemmingsson (s)   *Berit Oscarsson (s)*